

Összevétem magam bármi emlékkel? Talán nem, ha eszembe jön itt, hogy Yorkot talán nem fejeztem be; hogy Pistát ezért hívtam fel, már rég ezeknek a ritka-telefonos éveknek az évadán – Szpéró halála után is kicsit –: „Képzeld, Yorkban kisütött a nap, tényleg kisütött a nap...!” (Newcastle-ba mentem át, egy nap közel ezer kilométer volt ez vonattal oda-vissza, és az északabbi városban az apró szemű, szürke, szitáló eső és ég a rácsos hidakkal a „gothic horror”-ok világát idézte. Ám akkor a yorki várfalak alatt... a nap). S most érzem, mennyire az „adunk s kapunk is” világa volt mindez. Most valami más; most, persze, valami más.

Mi végre?

S amit a végére hagytam: a NÉGY SZÜRKE vers végét. Előtte Apollinaire:

*„Nem halott csak ami most még nem létezik
Múlt fény fakítja el a holnap színeit
Idétlen a jövő de az ami bevégeztél
Az erőt s a hatást mutatja az egészlet”*

Hát semmiképp se véletlen, mondom erre én, hogy nem Krúdyék, Tersánszkyék, Kosztolányiék – szívemnek bármi szentjei *ők!* – világából lett Longchamp, Ascot, a Mar-mottan Múzeum, a Beaubourg, Maisons-Laffitte, Orsay vagy Pat Eddery, Cash As-mussen, Dominique Boeuf, Llanfranco Dettori, Beatrice Marie, Emma O’Gorman. S mégis – vagy épp ezért! – oly igaz, amit a NÉGY SZÜRKE versében Vas ír, vagyis hogy ezt kinek-kinek magának kell eldöntenie, s a hatás és az egész se függ ettől a megítélő, urambocsá számonkérő döntéstől: „S éljük, nem azt, amit akartunk, / Csak amit lehetett”. Mennyi volt, másoknak mennyi is, „amit akartunk”-akarunk, mennyit lehetett, hogyan értettük etc., ez múltként „a földi”. Gondolom, nekünk a megítélés számára ugyanígy elérhetetlenül „az égi”. Ennyit tudok.

„Eg veled ég veled” – akkor hát, Apollinaire-rel még, szintén.

Most már Enghienben is, Vincennes-ben is etc. – eszembe jutsz.

Víziváros, 1992 januárjában

Imre Flóra

L’ADIEU

Vas István emlékének

letéptem ezt már tudhatod
az osvény itt sötétbe téved
a rím tudja a mondatot
halott az ősz és várni téged

és várni itt a fák alatt
a Dunakorzó gesztenyéi
kis Lou egy levél se marad
fekete-fehérré cseréli

az ősz az ősz a nyár hevét
kialszik minden nemsokára
a víz elfolyó messzeség
az ősz halott hó hull a fára

levért diófa hánata
az öröm ráadás a jajra
mi volt csak volt idő szaga
a szót sincs ami visszacsalja

az éj leszáll a rúd mihez
a csillagok vannak kikötve
halott az ősz a hó neszez
többé sose és mindörökre

Ferencz Győző

AMI A FONTOSABB

„Nem kell költőnek lennem mindenáron” – ilyenféle megjegyzésekbe, egyáltalán, olyan vers-címekbe, mint a NEM A VERS, gyakran ütközní Vas István kötetében. „Tudom, tudom, te is egy küssé szégyeled, / Hogy nem úgy írok, mint az igazi énekesek”; ez egy másik, ugyancsak jellemző című versből van már, az ULTIMA REALITAS-ból. Érdemes odafigyelni erre a rímrre: ahogyan valóban nem énekel. A hívó szó magánhangzósora, az *é-e-e* megnyúlik, és *é-e-e* lesz belőle, igazi tompa asszonánc, amelyben ráadásul egyetlen mássalhangzó sem felel meg a párjának: *szégyeled, énekesek*. Ez a *k* és *s* azonban mégiscsak visszaválaszol valamire. A hívó rím előtti szóra: *küssé. Küssé szégyeled, énekesek*. Ettől olyan izgalmas, telten disszonáns a két sor hanghatása. Milyen is tehát az „igazi énekes”?

És főleg, mit jelent ez a folyamatos önellenőrzés, a költői szerepnek ez a kételyekkel tűzdelt, belső vizsgálata? Belső, mert szakmai, verstechnikai segédeszközökkel történő vizsgálata. Alkat dolga? A modern szerep- és nyelvkritika áramának hordaléka? Vagy mindössze csak az, amit mond, hogy „Sőt, néha magam is eléggé szégyelem magam, / Hogy így beszélek, ilyen hétköznapian”? Látszólag áttételek nélkül? Akármilyen legyen is a válasz, nemes előzményekre nyúlik vissza a magyar lírában ez a magatartás: „lenni közönséges ember, mint más”.

„A versel unva trom”, írja Arany, akitől bő idézetsort válogathatnánk össze egészen